Kniha proroka DANIELA

4. časť (3,1–100)

Zlatá socha a rozpálená pec…

Nabuchodonozorov „dejinný čin“

Kráľ Nabuchodonozor urobil zlatú sochu. Jej výška bola šesťdesiat lakťov, jej šírka šesť lakťov. Postavil ju na rovine Dura v babylonskej provincii. Nato dal Nabuchodonozor zvolať námestníkov, úradníkov a sudcov, vojvodcov, predstavených a prefektov a všetky kniežatá krajín, aby sa zišli na posviacku sochy, ktorú postavil kráľ Nabuchodonozor. A zišli sa všetci námestníci, úradníci, sudcovia, vojvodcovia, predstavení a vznešení, ktorým bola zverená moc, i všetky kniežatá krajín na posviacku sochy, ktorú postavil kráľ Nabuchodonozor. Stáli pred sochou, ktorú postavil kráľ Nabuchodonozor.

(Dan 3:1-3 SSV)

- **Kráľ sa nestal „židom“** – „*Nebúkadnesar se nestal vyznavačem Hospodina, kterého ve chvíli nouze chválil a před nímž se pokořil, ale setrval ve svém modlářství a vzdoru.*“ (KKD). Nakoniec, je to pohan. Vyznáva mnoho bohov. To, že sa jeden osvedčí, ešte nie je dôvod zavrhnúť ostatných… A to, že mágia sklamala v jednom, nie je dôvod úplne sa jej zriecť. Naopak!
    - **Často, keď sa udeje zázrak**, predpokladáme, že „teraz sa všetci obrátia“ – lenže ľudia sa spravidla nesprávajú racionálne. Naopak, konajú skôr citovo, emotívne. Nabuchodonozor koná rovnako jednoducho preto, že ja tak konať, myslieť a žiť navyknutý, je to pre neho pohodlné.
- **Snu navzdory**… – „*Sochu dal snad postavit, aby navzdory snu, který předpovídal i jeho zánik, ohlašovala, ne-li až magicky zajišťovala, slávu, moc a nesmrtelnost jeho osoby, jeho říše i jeho bohů. Proto byla celá ze zlata, které ve starověku symbolizovalo nepomíjejícnost.*“ (KKD). Akoby hovoril: „*Zlatá hlava? To tak! Ja urobím ZLATÚ CELÚ SOCHU – a bude to MOJA RÍŠA, nie nejaké iné „tri kráľovstvá“ a už vôbec nie nejaké „Božie kráľovstvo“, ktoré pretrvajú naveky!*“ Aby sa tak ale stalo, je treba zapojiť sily mágie…

- HISTORICKÉ POZADIE: *„Není vyloučeno, že vyprávění o postavení **<u>zlaté sochy</u>** je inspirováno babylónským tzv. **Hanopisem na Nabonida** (1,21), kde se mluví o vytvoření sochy či obrazu boha, jehož v zemi nikdo neznal. **Hérodotos** v Dějinách (1.183) mluví o modlářské soše z doby **Kýrovy**, postavené v chrámovém okrsku, z ryzího zlata, vysoké 12 loket. … **O <u>pláni Důra</u>, na níž byla socha postavena, nevíme jinak nic**. Možná, že její jméno mělo čtenářům znalým aramejštiny zdůraznit královo úsilí o zabydlenost, kterou nic nemůže otřást. Termín důra' lze v aramejštině odvodit od slovesa d-v-r = bydlet a znamená patrně ‚**pevnosť nebo ‚zeď**'".“* (KKD)

- **Posviacka sochy** – *„Socha měla být slavnostně posvěcena. Nebúkadnesarovi na tom velice záleželo, neboť podle víry Babyloňanů se řádným Posvěcením stávala božsky účinnou.“* (KKD)

A znova dilema pre ľudí verných Bohu…

„A hlásateľ hlasno oznamoval: "Oznamuje sa vám, národy, kmene a nárečia: V tú hodinu, keď začujete zvuk rohu, flauty, citary, sambuky, harfy, symfónie a rozličných hudobných nástrojov, padnite a klaňajte sa zlatej soche, ktorú postavil kráľ Nabuchodonozor. Kto by však nepadol a neklaňal by sa, v tú hodinu ho hodia do rozpálenej pece." Preto potom len čo rôzne národy počuli zvuk rohu, flauty, citary, sambuky, harfy, symfónie a rozličných hudobných nástrojov, padali všetky národy, kmene a nárečia a klaňali sa zlatej soche, ktorú postavil kráľ Nabuchodonozor.

(Dan 3:4-7 SSV)“

- **Magické odovzdanie sa…** – *„Všichni mají vzdát božský hold soše, mají padnout a klanět se, a **tím jí odevzdat svou sílu a upnout k ní svou naději**. Nejen mají, musí: „Poroučí se vám". Králova vůle chce podmanit vše, chce mít právo nejen na tělo, ale i na duši člověka, vyžaduje bezpodmínečnou poslušnost.“* (KKD)

AKTUÁLNY PROBLÉM…

*„**Da 3 však halí do hávu z doby zajetí problematiku žhavou za vlády Antiocha IV. Epifana**. Tehdy byl postaven v jeruzalémském chrámu modlářský oltář olympskému Diovi; politickou mocí byl nařízen a pod pohrůžkou smrti zaváděn modlářský kult (srov. 1Mak 1,46-54 a 2Mak 6,2). Této době a tomuto kultu také odpovídají hudební nástroje uváděné ve vv. 5.7.10.15, z nichž některé jsou řeckého původu.“* (KKD)

Autor knihy Daniel nastoľuje rovnakú situáciu:

- **Kto by nepadol a neklaňal sa…** – „*Pro ty, kteří by se snad chtěli vzpírat, má Nebúkadnesar účinný .přesvědčovací' prostředek - ohnivou pec, nástroj časného a obraz věčného zahubení. Jiné argumenty ani vysvětlování nepotřebuje*.“ (KKD)
    - JEŽIŠ o stovky rokov neskôr svojim učeníkom povie: „*18 Ak vás svet nenávidí, vedzte, že mňa nenávidel prv ako vás. 19 Keby ste boli zo sveta, svet by miloval, čo je jeho, ale preto, že nie ste zo sveta, že som si vás ja vyvolil zo sveta, svet vás nenávidí.* (Joh 15:18-19 SSV)“ – svet nepozná Boha a nežije podľa Boha. Slúži sebe a prostriedky si nevyberá. **Ak chce človek ostať verný Bohu, musí rátať sa tým, že narazí na svet, ktorý ide iným smerom**. Nie je možné slúžiť Bohu i svetu súčasne. Alebo budeme v konflikte s Bohom, alebo so svetom, ale nemôžeme žiť v harmónii s jedným i s druhým: „*4 Cudzoložníci, neviete, že priateľstvo s týmto svetom je nepriateľstvom s Bohom?! Kto teda chce byť priateľom tohto sveta, stáva sa nepriateľom Boha*. (Jam 4:4 SSV)“ Ak toto nie sme ochotní akceptovať, nemôžeme a ani nedokážeme byť učeníkmi a nasledovníkmi Boha!

Ako sa teda v tejto situácii zachovať?

POSTOJ SIDRACHA, MISACHA A ABDENAGA

8 A hneď v tú hodinu prišli chaldejskí mužovia a udali Židov. 9 Vraveli kráľovi Nabuchodonozorovi: "Kráľu, ži naveky! 10 Ty, kráľu, vydal si nariadenie, aby každý človek, ktorý začuje zvuk rohu, flauty, citary, sambuky, harfy, symfónie a rozličných hudobných nástrojov, padol a klaňal sa zlatej soche. 11 Kto by však nepadol a neklaňal by sa, hodia ho do rozpálenej pece. 12 Sú tu však júdski mužovia, ktorých si postavil nad roboty babylonskej provincie, Sidrach, Misach a Abdenago, a títo mužovia, kráľu, opovrhli tvojím nariadením, tvojich bohov si nectia a zlatej soche, ktorú si postavil, sa neklaňajú." 13 Nato rozhnevaný a nazlostený Nabuchodonozor rozkázal priviesť Sidracha, Misacha a Abdenaga a hneď ich aj priviedli pred kráľa. 14 Kráľ Nabuchodonozor im povedal: "Je to pravda, Sidrach, Misach a Abdenago, že si nectíte mojich bohov a neklaniate sa zlatej soche, ktorú som postavil? 15 Nuž ste teraz ochotní, v tú hodinu, keď počujete zvuk rohu, flauty, citary, sambuky, harfy, symfónie a rozličných hudobných nástrojov, padnúť a klaňať sa soche, ktorú som urobil? Ak sa nebudete klaňať, v tú hodinu vás hodia do rozpálenej pece a ktorý je to boh, čo vás vytrhne z mojej ruky?" 16 Sidrach, Misach a Abdenago odpovedali kráľovi Nabuchodonozorovi: "Na toto ti nemusíme nič odpovedať. 17 Či nás náš Boh, ktorého si ctíme, môže vytrhnúť z rozpálenej pece a z tvojich rúk, kráľu, oslobodiť nás, 18 a či nie, vedz, kráľu, že tvojich bohov si nectíme a zlatej soche, ktorú si postavil, sa neklaniame!"

(Dan 3:8-18 SSV)

- **Obvinenie…** – *„Přes hrozbu ohnivé pece se objevují uprostřed lidí ustrašeně a .zbožně' padajících před sochou* ***tři muži, kteří si dovolují nedbat královského rozkazu anekořit se zlaté soše****. Poznali, že „Boha je třeba poslouchat, ne lidi" (Sk 5,29). Tito věrní vyznavači, kteří zastávali na dvoře vysoké funkce, neunikli pozornosti královských učenců, hvězdopravců, kteří nedovedli králi pomoci, když ho vyděsil sen (k. 2), ale nyní se prokazují jako spolehliví královi slídiči a strážci státního náboženství. Udávají Judejce. Vážnost situace navozují ve svém udání téměř doslovným opakováním králova rozkazu, aby mohli tím úderněji poukázat na rušitele řádů.* ***Nevede je jen osobní zášť. Čin judských mužů vpravdě ohrožoval státní náboženství, jehož tvůrcem byl nejen král, ale i oni****, královští učenci. Vyznavačskou neposlušností sáhli Šadrak, Méšak a Abed-nego na kořen jejich falešné víry.“* (KKD)
    - **DNES môžete vidieť to isté obviňovanie kresťanov a kresťanstva** z „netolerancie“ a „… fóbie“ a „neznášanlivosti“, pretože stojí v opozícii dogme sekulárneho „náboženstva“, ktorá tvrdí: „Nejestvuje pravda, iba názory a tie sú si všetky rovné…“ a z nej plynúcim deviáciám…[1]
- **Reakcia kráľa** – *„Krále velice pobouří, že se někdo opovážil vzepřít - a to jeho vysocí úředníci, jimž prokázal laskavost, když je jmenoval do jejich funkcí. A přece jejich vzpouru netrestá okamžitě. Dokonce jim dává novou příležitost. Snad se mu zdá nemožné, aby to byla pravda. Spíše však to činí proto, že jeho autorita byla příliš ohrožena;* ***chce slyšet odvolání a vidět ponížení těch, kdo se mu vzepřeli****. Hrozí a láká a vysmívá se jejich věrnosti Bohu: jsou bláhoví.* ***Zde neplatí vůle Boží, ale vůle králova****, a proti královské moci ani Bůh nic nezmůže.“* (KKD)

---

[1] *„Relativizmus sa stal civilným náboženstvom a verejnou filozofiou Západu. … V praxi však vidíme, že bez viery v pevné morálne princípy a transcendentné pravdy sa naše politické inštitúcie a jazyk stávajú nástrojom v službách novodobého barbarstva. V mene tolerancie sa snažíme tolerovať tú najkrutejšiu netoleranciu. Rešpekt voči iným kultúram prináša znevažovanie tej našej. Učenie “ži a nechaj žiť” sa používa na ospravedlnenie toho, že silní žijú na úkor slabých. Potraty, zabíjanie novorodencov, eutanázie, výskum na embryách a eugenické pokusy smerujú k eliminácii slabých, invalidov a starých ľudí. Bez ukotvenia v Bohu alebo vyššej pravde sa naše demokratické inštitúcie veľmi ľahko môžu stať zbraňami proti slabým a proti našej vlastnej ľudskej dôstojnosti. Ľudské práva sú od Boha a štát by mal existovať, aby chránil práva človeka a napomáhal mu v rozvoji, nikdy sa však nemôže stať zdrojom týchto práv. Keď si štát neoprávnene privlastní túto výsadu, dokonca aj demokracia sa môže stať totalitnou, ak vôľa mocných a silných vytvorí právo na eliminácu slabých. Cirkev sa stáva cieľom útokov, pretože podporuje život a je vnímaná ako neúprosný a nebezpečný heretik nového poriadku sveta. Cirkev sa nazýva aj veriacou komunitou odporu. Je potrebné nazývať veci skutočnými menami. Musíme bojovať proti zlu, ktoré vidíme. Ak o niečom tvrdíme, že tomu veríme, musíme tomu aj skutočne veriť. A potom to aj dokazovať svedectvom našich životov. Presvedčení o pravdách Kréda musíme horlivo žiť podľa týchto právd, milovať podľa týchto právd a brániť ich, dokonca aj za cenu vlastného nepohodlia a utrpenia. Dvadsiate storočie nám ukázalo, že nič nie je zadarmo. Boh, v ktorého veríme, tak veľmi miloval svet, že poslal svojho Syna, aby zaňho trpel a zomrel, a žiada aj nás, aby sme žili odvážne a obetavo podľa vzoru, ktorý nám ukázal Ježiš Kristus.“* (Arcibiskup Charles Chaput, voľne)

„Kto nevie, že sme vo vojne? Kto nevie, že barbari sú pred bránami - nie, už za bránami, vnútri, a píšu scenáre televíznych šou a filmov, píšu učebnice pre štátne školy a súdne rozhodnutia? Nevedia to iba tí, čo žijú v uzavretej bubline akademického sveta alebo v uzavretej bubline jestvujúceho náboženského vzdelávania s neúspešnými prorokmi, ktorí kričia: „Pokoj, pokoj" tam, kde nijakého niet, čo skladajú tie hrozné, hlúpe malé liberálne uspávanky, ktoré my tolerujeme ako „súčasné hymny".“ (Peter Kreeft)

- **Reakcia Sidracha, Mizacha a Abdenaga** – *"Na toto ti nemusíme nič odpovedať. [17] Či nás náš Boh, ktorého si ctíme, môže vytrhnúť z rozpálenej pece a z tvojich rúk, kráľu, oslobodiť nás, [18] a či nie, vedz, kráľu, že tvojich bohov si nectíme a zlatej soche, ktorú si postavil, sa neklaniame!" – „Na pyšné vyzvání slyší jasné vyznání: Král se mýlí;* ***ne on, ale Bůh má moc****. Bůh může i to, co se králi zdá nemožné.* ***Může je vysvobodit, ale nemusí****. Může mít jiný záměr.* ***Na nich je, aby zůstali Bohu věrní, a oni zůstanou****.*" (KKD)

AŽ TU OCENÍME TEN KUS PREJDENEJ CESTY…

Toto je obrovský kus cesty od čias praotca Jakuba, ktorý – keď sa mu prisní sen o schodoch a bráne do Neba – povie:

„[16] Vtedy sa Jakub prebudil zo spánku a povedal: "Ozaj, Pán je na tomto mieste a ja som o tom nevedel!" [17] I nadišiel ho strach a povedal: "Aké hrozné je toto miesto! Tu je naozaj dom Boží a tu je brána do neba!" [18] Keď Jakub ráno vstal, kameň, ktorý mal položený pod hlavou, postavil za pomník a jeho vrch polial olejom. [19] A nazval toto miesto menom Betel. Predtým sa však toto miesto volalo Luza. [20] ***A Jakub urobil sľub: "Ak je Boh so mnou, ak ma ochráni na tejto ceste, ktorou teraz idem, ak mi dá chlieb na živobytie a šaty na oblečenie [21] a ak sa šťastne vrátim do domu svojho otca, tak Jahve bude mojím Bohom [22] a tento kameň, ktorý som postavil ako pomník, bude Božím domom. A zo všetkého, čo mi dáš, odovzdám ti desiatky.****" (Gen 28:16-1 SSV)“*

- JAKUB je verný SEBE.
- BOHA je ochotný RESĚPKTOVAŤ ako Boha – ale len vtedy, ak by to pre neho bolo výhodné…
- V SITUÁCII Z DAN 3 by Jakub zrejme vyvalil nechápavo oči a povedal by: „Zomrieť pre vernosť Bohu, ktorý ma nezachráni? Zbláznili ste sa…???“
- AJ KEĎ NA „TIE ČASY“ bol iste Jakubov postoj maximom, ktoré sa dalo očakávať… ☺

SIDRACH, MIZACH a ABDENAGO ale na vec hľadia úplne opačne. Je to postoj, ktorý v stredoveku uvidíme v rytierstve, kde vernosť je viac, ako prospech; láska viac ako sebectvo.

- **Nepýtajú sa, či ich Boh zachráni, alebo nie**… výrečnejšie prekladá tento oddiel český ekumenický preklad: *„[17] Jestliže náš Bůh, kterého my uctíváme, nás bude chtít vysvobodit z rozpálené ohnivé pece i z tvých rukou, králi, vysvobodí nás. [18]* ***Ale i kdyby ne, věz, králi, že tvé bohy uctívat nebudeme*** *a před zlatou sochou, kterou jsi postavil, se nepokloníme.* (Dan 3:17-18 CEP)“

- **Je to ICH BOH a oni sú JEHO ĽUD**. Nebudú konať inak. Smrť nie je priveľká cena za vernosť lásky!

Toto je konečne postoj, do ktorého môže prísť Ježiš Kristus a s Ním Nová zmluva, založená na vzájomnej vernosti a láske Boha a človeka až na smrť… Toto bol dôvod onoho „dejinného čakania“ na príchod Krista:

- **Jakub** by sa z Evanjelia Ježiša Krista zrejme vysmial…
- **Pre Židov v dobe Ježiša Krista** už bolo „stráviteľné“ – ale zďaleka nie bez problémov a pre všetkých.
- **Dokonca ani dnes pre nás** nie je toto volanie Boha bez problémov stráviteľné…

Len si to pozrime:

- **Predstava Boha taká tá „Jakubovská“**, ku ktorému sa modlíme, aby pomáhal našim záujmom a túžbam a ktorého si uctievame, ak nám na to, samozrejme, ostane čas – a ktorého zapierame, keď „sa to nesmie“, ako sme to boľševikov radi hovorili, – **to je nám blízke**…
- **Ale prijať pozvanie Krista hľadať „najprv kráľovstvo Božie“**, opustiť kvôli tomu všetko, dokonca za to položiť život ako za absolútnu prioritu nášho života, ktorej ustupuje a podriaďuje sa všetko – **kto z nás to bez výhrad prijíma a koná tak???**

POMSTA PORAZENÉHO…

[19] Vtedy Nabuchodonozor skypel zlosťou, tvár sa mu znetvorila pre Sidracha, Misacha a Abdenaga a rozkázal, aby pec rozpálili sedem ráz viac, než ju obyčajne rozpaľovali. [20] A mocným chlapom zo svojho vojska rozkázal, aby Sidracha, Misacha a Abdenaga poviazali a hodili do rozpálenej pece. [21] Tých mužov teda naskutku poviazali a v plášťoch, s turbanmi, v obuvi a v šatách hodili do rozpálenej pece. [22] Pretože kráľov príkaz súril a pec bola príliš rozpálená, plameň ohňa zabil chlapov, ktorí (do nej) hádzali Sidracha, Misacha a Abdenaga. [23] Títo traja mužovia však, Sidrach, Misach a Abdenago, padli poviazaní do rozpálenej pece. (Dan 3:19-23 SSV)

- **Pomsta porazeného** – „*Prchlivost, rozsudek a chvat s jeho vykonáním jsou dokladem Nebúkadnesarovy porážky*.“ (KKD) – Nabuchodonozor v tejto chvíli JE porazený. Má moc nad ich telami, má armádu, nástroje mučenia a trestu – ale nikdy si nezíska ich srdcia, nikdy nezíska ich lásku, nezíska vernosť ani oddanosť troch mužov, tá už patrí niekomu inému. Má už iba dve možnosti:
    - **Priznať porážku a nechať ich odísť**… a možno si tak aspoň sám zachovať vznešenosť a tvár láskavého a veľkorysého kráľa… alebo...

- **Priznať porážku a aspoň sa kruto pomstiť na odstrašenie pre ostatných…** Kráľ volí túto druhú možnosť a s ňou stráca všetko, ostáva iba tyran, žiaden kráľ…

- **Totálne zničenie –** *„Nebúkadnesar stupňuje trest na nejvyšší možnou míru (pec je sedmkrát víc rozpálena). Šadrak, Méšak a Abed-nego mají být odstraněni co nejrychleji i s odznaky svého úřadu (proto nesvlečeni; aramejský text obsahuje neobvyklé označení částí jejich oděvu). Nemá z nich a po nich zbýt nic, co by připomínalo jejich existenci, třeba už minulou. … Tvrdému rozsudku a jeho chvatnému výkonu padají za oběť nejudatnější Nebúkadnesarovi muži, kteří rozsudek provádějí. Usmrtí je plamen převelice rozpálené pece. Vyznavači jsou do pece hozeni, avšak Boží moc nekončí ani tam, kde po lidsku je již vše skončeno.“* (KKD)

CHVÁLOSPEV VERNOSTI…

„[24] Prechádzali sa uprostred plameňov, chválili Boha a dobrorečili Pánovi. [25] Azariáš však stál a modlil sa. Otvoril uprostred ohňa ústa a hovoril: [26] "Zvelebený si, Pane, Bože našich otcov, a chválitebný a tvoje meno je slávne naveky.

(Dan 3:24-26 SSV)“

- **Žiadne prekvapenie, žiaden šok**… Azariáš nečumí a nevolá: *„Ty vole, pozri, my žijeme…!“* ☺ Prečo?
  - **JE UPRIAMENÝ NA BOHA** – akoby hovoril: nezáleží na mne, ale na Bohu! Preto ho vlastný osud veľmi nezaujíma, namiesto toho oslavuje Boha…
  - **MÁ DÔVOD DÔVEROVAŤ** – znova tu zaznieva motív „obojstrannej vernosti“: Azariáš je verný Bohu až na smrť – a preto môže rovnako pevne očakávať vernosť Boha, bez ohľadu, v akej podobe sa zjaví, či to bude podoba záchrany v ohnivej peci, alebo iný plán a zámer Boha, rátajúci s ich smrťou… To je jedno. Azariáš je verný Bohu a dôveruje v Božiu vernosť – a preto necíti strach. A ani prekvapenie, keď Boh skutočne koná a jeho dôveru a oddanosť nesklame…
    - **Ešte jedno porovnanie s Jakubom**:
      - **Jakub** hovorí: *„Ak mi, Bože, budeš verný, uctím si Ťa ako Boha“*.
      - **Azariáš** hovorí: *„Si môj Boh a ostanem Ti verný až na smrť – a viem, že ani Ty ma neopustíš!“* Všimli sme si? Už je to obrátené, je to úplne opačne, ako u Jakuba!

Chválospev ukovaný v plameňoch pece… ☺

AZARIÁŠOVO VYZNANIE

„[26] "Zvelebený si, Pane, Bože našich otcov, a chválitebný a tvoje meno je slávne naveky. [27] Pretože si spravodlivý vo všetkom, čo si urobil, všetky tvoje diela sú pravdivé, tvoje cesty sú priame a všetky tvoje rozsudky spravodlivé. [28] Vykonal si pravdivé súdy vo všetkom, čo si priviedol na nás a na Jeruzalem, sväté mesto našich otcov, veď si to previedol v pravde a spravodlivosti pre naše hriechy. [29] Lebo sme zhrešili a prestúpili zákon, keď sme odpadli od teba a hrešili vo všetkom; [30] nepočúvali a nezachovávali sme tvoje príkazy, ani sme nerobili, ako si nám prikázal, aby sa nám dobre vodilo. [31] Všetko, čo si na nás priviedol, všetko, čo si nám urobil, urobil si spravodlivým rozsudkom: [32] vydal si nás do rúk zlostných nepriateľov a najpodlejších hriešnikov, nespravodlivému a na celej zemi najhoršiemu kráľovi. [33] Teraz však nemôžeme otvoriť ústa: sme na hanbu a potupu tvojim sluhom a tým, čo ťa ctia. [34] Pre svoje meno nevydávaj nás na večnosť a nezrušuj svoju zmluvu! [35] A neodnímaj od nás svoje milosrdenstvo pre Abraháma, svojho miláčika, pre Izáka, svojho sluhu, a pre Izraela, svojho svätca, [36] ktorým si prisľúbil, že rozmnožíš ich semä sťa hviezdy na nebi a piesok, čo je na brehu mora. [37] Pretože sme ostali menší, Pane, ako všetky národy a sme dnes uponížení pre svoje hriechy na celej zemi. [38] Nateraz niet kniežaťa ani proroka, ani vodcu, ani celopalu, ani obety, ani darov, ani kadidla, ani miesta pre prvotiny pred tebou, aby sme našli milosť. [39] Ale so skrúšenou dušou a poníženým duchom nech dosiahneme prijatie! [40] Ako pri obetách baranov a býkov a desaťtisícov tučných baránkov, takou nech je dnes pred tebou naša obeta, nech je milá tebe, veď nedôjdu hanby tí, ktorí dúfajú v teba! [41] Teraz ťa však nasledujeme celým srdcom, bojíme sa ťa a hľadáme tvoju tvár. [42] Nezahanbuj nás, ale nalož s nami podľa svojej krotkosti a podľa množstva svojho milosrdenstva! [43] A vysloboď nás svojimi zázrakmi, získaj, Pane, slávu svojmu menu! [44] Nech sa hanbia všetci, čo preukazujú zlo tvojim sluhom, nech ich zahanbí všetka tvoja moc a ich sila nech je pošliapaná! [45] Nech vedia, že ty, Pane, si jediný Boh a si slávny po celom zemskom okruhu."

(Dan 3:26-45 SSV)“

V tomto vyznaní Azariáša akoby zaznievalo hlavné teologické posolstvo knihy Daniel:

- **BOH je verný a spravodlivý**.
- **MY sme zhrešili (ako národ) a odpadli sme od vernosti Bohu** – a preto ani nemôžeme očakávať Božiu vernosť…
    - **Zmluva bola v podstate zničená** nevernosťou Izraela a **preto sa už na ňu nemožno viac odvolávať**…

- **NEMÁME OMLUVU… Niet čo na to povedať**… niet žiadneho ospravedlnenia, žiadnej výhovorky, žiadneho očistenia sa… ZHREŠILI SME a bodka…
- **ALE BOH JE MILOSRDNÝ – a to je jediné, na čo môžeme pokorne apelovať**: na Božiu lásku a Božie milosrdenstvo, na Jeho zhovievavosť, **aby nám dal „druhú šancu“, aj keď si ju nezaslúžime a nemáme na ňu nárok**…
    - *„niet kniežaťa ani proroka, ani vodcu, ani celopalu, ani obety, ani darov, ani kadidla, ani miesta pre prvotiny pred tebou, aby sme našli milosť.* [39] *Ale so skrúšenou dušou a poníženým duchom nech dosiahneme prijatie*! (Dan 3:38-39 SSV)“
- **PONUKA SAMÝCH SEBA AKO „ZMIERNEJ OBETY“** – toto už je predobraz Krista, ktorý – sám verný a nepoškvrnený – prináša sám seba ako obetu zmierenia medzi Bohom a ľuďmi…
    - **V samej knihe Daniel ale vyjadruje myšlienku,** že utrpenie, ktoré Izrael počas prenasledovania znáša, môže byť samo akoby „vykúpené“ tým, že **prestane byť pohromou a stane sa aktom lásky, zmiernou obetou za ľud**, ako neskôr napíše Pavol: *„Teraz sa radujem v utrpeniach pre vás a na vlastnom tele dopĺňam to, čo chýba Kristovmu utrpeniu pre jeho telo, ktorým je Cirkev.* (Col 1:24 SSV)“
- **A ZÁVEREČNÉ VYZNANIE VERNOSTI** – *„Teraz ťa však nasledujeme celým srdcom, bojíme sa ťa a hľadáme tvoju tvár.* (Dan 3:41 SSV)“
    - **To je aj motívom prosby** *„Nezahanbuj nás…*“ – totiž aby ich dôvera a vernosť Bohu nebola zahanbená, ale aby tak mohli aj pohania spoznať, že: *„ty, Pane, si jediný Boh a si slávny po celom zemskom okruhu* (Dan 3:45 SSV)“

CHVÁLOSPEV TROCH

- Sidrach, Mizach i Abdenago akoby cítili, že **na skutočnú oslavu Boha sú sami príliš malí**, nemohúci, neschopní,… **a tak prizývajú k oslave celé stvorenstvo, celý Vesmír**!

Celý svet je Boží, celý svet je Chrámom. **Nezáleží na zničenom Chráme v Jeruzaleme, na tom, že niet kňazov, ani obiet!**

- **Celý svet, každučké jeho miesto, je Chrámom Boha**
- **Každý človek je kňaz i obeta, keď prináša sám seba Bohu** na obetu lásky a vernosti

- **Netreba hľadať nejaké zvláštne miesta**, ešte aj miesto smrti – rozpálená pec! – je vhodným miestom a časom na oslavu Boha pre tých, ktorí chápu Božiu veľkosť a ktorí Ho milujú…!

ZNOVA OBROVSKÝ POSUN:

Aj toto je obrovský vývoj:

- **náboženstvo už nie ako *súbor praktík a povinností***, ktoré sú dodržiavané a konané a viazané na vonkajšie predmety, miesta a obrady,
- **ale náboženstvo, ktoré je životným štýlom vernosti a lásky**, ktoré nie je na nič obmedzené ani ohraničené, v ktorom ten, kto ho žije,
    - **JE v Chráme všade tam, kdekoľvek je**
    - **a PRINÁŠA Bohu tú pravú obetu, ktorou je on sám**…!

Toto je výrečné posolstvo pre Židov makabejskej epochy:

- **Chrám je znesvätený, zvitky Zákona ničené**,…
- … **ale nikto nemôže vyhnať Žida z opravdivého Chrámu Boha**, ktorý je celý Vesmír **a znemožniť mu slúžiť Bohu tou opravdivou bohoslužbou**, ktorou je vernosť a obeta celého svojho života!

Toto už vonia kresťanstvom, ktoré sa „náhli k svojmu naplneniu“ v pravom čase…

Boh verný voči verným…

„46 Kráľovi sluhovia, ktorí ich hodili, neprestajne rozpaľovali pec naftou, smolou, pazderím a raždím, 47 takže plameň vyšľahoval z pece na štyridsaťdeväť lakťov, 48 vyrážal a spálil Chaldejcov, ktorých zastihol pri peci. 49 Spolu s Azariášom však a jeho druhmi zostúpil do pece Pánov anjel a vyrážal plameň ohňa z pece, 50 stred pece však urobil, akoby tam vial vietor s rosou, takže oheň sa ich vôbec nedotýkal, ani ich nezarmucoval, ani im nebol na ťarchu. (Dan 3:46-50 SSV)“

„91 Vtedy kráľ Nabuchodonozor užasol, náhle vstal a povedal svojim dvoranom: „Nehodili sme doprostred ohňa troch poviazaných mužov?“ Odpovedali kráľovi: „Skutočne, kráľ!“ 92 Povedal: „Ja vidím štyroch rozpútaných mužov prechádzať sa uprostred ohňa a niet na nich nijakého úrazu, výzor štvrtého je však podobný synovi bohov.“ 93 Nato pristúpil Nabuchodonozor k otvoru rozpálenej pece a povedal: „Sidrach, Misach a Abdenago, služobníci najvyššieho Boha, vyjdite a poďte!“ Vtedy Sidrach, Misach a Abdenago vystúpili z rozpálenej pece. 94 Zhromaždení satrapovia,

úradníci, kniežatá a ministri kráľov hľadeli na mužov, nad telami ktorých oheň nemal moci a ani vlások na hlave im nezhorel, ani ich odev sa nezmenil, ani zápach ohňa ich neprenikol. (Dan 3:91-94 SSV)"

- **Zázrak**…: *„Podání říká zcela jasně: Bůh učinil div. Prokázal se jako zachránce a svrchovaný Pán nad životem i smrtí (srov. Ž 68,21).* ***Odpověděl tak na královu titánskou otázku: „Kdo je ten Bůh****, který by vás vysvobodil z mých rukou" (v. 15). Potvrdil prorocké zaslíbení (Iz 43,2). Dal ujištění svým věrným o své moci a milostivé ochraně. Že nejde o přelud rozjitřeného králova nitra, dosvědčují přítomní hodnostáři, kteří „viděli ty muže, nad jejichž těly neměl oheň moc".*" (KKD)

NABUCHODONOZOR REŠPEKTUJE, ALE NEOBRÁTI SA…

„Boží zásah způsobil změnu králova smýšlení. Nestal se ovšem Hospodinovým vyznavačem. Svým postojem jen potvrzuje, že zázrak sám, byť tak veliký, že by „někdo vstal z mrtvých" (L 16,31), ještě nemusí vést k oddané víře. Hospodin se nestává jeho Bohem, zůstává pro něj stále jen Bůh Šadrakův, Méšakův a Abed-negův. Avšak srozuměl, že tento Bůh není jako jiní bohové. Od svých vyznavačů žádá poslušnost a výlučnou věrnost za všech okolností, ale také jim dává sílu a ochraňuje je nevídaným způsobem. A král tohoto Boha nyní respektuje, koří se před ním a dobrořečí mu." (KKD)

- Samotný zázrak na obrátenie nestačí – to vidíme tu, na Ježišovi, na celých dejinách kresťanstva…
    - PREČO, to už sme si povedali na začiatku: **Človek** zvyčajne nekoná racionálne, ale emotívne. **Nevolí si zväčša to, čo je *rozumné*, ale to, čo je *príjemné***…
    - Preto ani kráľovi fakt *zázraku* nestačí na to, aby zmenil život, ktorý mu zatiaľ vyhovuje a na ktorý si navykol…

A odtiaľ plynie tajomstvo evanjelizácie:

- Boh nie je tyran, ktorý silou podriaďuje a obmedzuje život človeka.
- Jeho darom je Život.
    - A kto by nežil rád, skutočne naplno?
- Verím, že omnoho viac ľudí sa stalo kresťanmi preto, že ich *srdce* zaplesalo, keď stretli opravdivého kresťana, plného života, než keď na ich *rozum* zaklopal zázrak, ktorého boli svedkami…

Ilustrácia na dokreslenie…:

„…Emil Zola, mistr ateistického naturalismu, který se rozhodl demaskovat tzv. „podvod kněží“ a v srpnu roku 1892 nastoupil do vlaku spolu s nemocnými, kteří jeli na národní pouť. Zůstal v Lurdech asi deset dní, ale v tamějším lékařském Bureau strávil jen dvě hodiny. Přece se tam však během této krátké doby dostavily dvě ženy, které byly zcela očividným způsobem uzdraveny. První se jmenovala Marie Lemarchand, 30 let, s obličejem děsivě znetvořeným tuberkulózním kožním onemocněním a zničenými plícemi. Byla doprovázena na Bureau jedním udiveným belgickým lékařem, který ji viděl těsně před a po vynoření z tamější koupele a konstatoval okamžité zmizení ran. Další vyšetření pak prokázala, že zmizely i souchotiny. Tato žena, považovaná za již za umírající osobu, žila dalších 40 let a stala se matkou pěti dětí. Zola, který ji rovněž viděl předtím a potom, napsal pak ve svém románu, že došlo jenom k lehkému zlepšení, které způsobil „šok z pouti“ a které pak zase pominulo.“ (Vittorio Messori)

Záverečná téma na zamyslenie:

Kresťanské korene Západnej civilizácie

„Naše Ústava byla vytvořena pouze pro morálně pevný a věřící lid. K vládnutí jinému lidu se naprosto nehodí.“ (John Adams, 2. prezident USA)

ŠTÁT ZAKOTVENÝ V BOHU

„Západní civilizace je hluboce, niterně poznamenaná pojmem Stvoření. Myšlenka stvoření souvisí s určitým pojetím Boha, přírody a člověka. Soudržnost toho uchovává, promýšlí, pořádá a obnovuje organismus, který je sám rovněž soudržný, totiž církev. A odpovídá tomu hierarchizovaná společnost, soustředěná kolem dominia: dominance, panství. Dominium představuje - ztělesňuje - v lidské společnosti funkci Boha. Jeho předpokladem je hierarchizující pohled. Hierarchii zde však nesmíme chápat jako jednosměrný silový vztah - král nahoře, poddaný dole. Pohyb jde obojím směrem. Bůh se ztělesňuje, člověk se divinizuje. Středověký král je sice nahoře, ale ke svým poddaným se sklání a oni mohou vystoupit k němu nahoru. I ten nejprostší venkovánek si je jistý, že může s králem hovořit, že král je dostupný, dostupný jako dobrý otec nebo ještě spíš jako Bůh na zemi. A králové se za otce svého lidu vskutku považují. Nebo spíš za prostředníky mezi ním a Bohem.“ (Jacques LeGoff)

„Na rozdiel od Hobbesa si (Jean) Bodin nemyslí, že by o správnom a nesprávnom rozhodoval zákon, vydaný panovníkom. Panovník nie je zákonom, pretože sa zodpovedá Bohu a je jeho nástrojom. Jeho moc je teda absolútna, ale nie ľubovoľná. Bodin rozlišuje zákon ako panovníkov príkaz a právo ako to, čo je spravodlivé. Panovník má napríklad dodržovať zmluvy, i keď sú v záujme druhého, má si poddaných získavať, a nie vládnuť strachom. Z pevného rámca prirodzeného a Božieho zákona vyplýva, že otroctvo je ničomnosť.“ (wikipedia.sk)

ALE BEZ BOHA…

*„**Osvietenci odmietli tradičný židovsko-kresťanský pohľad na človeka** ako na inherentne nedokonalého. Podľa nich je človek od prirodzenosti dobrý, ale pokazila ho špatná spoločnosť. Konkrétne špatné spoločenské pomery a normy, ako sú napríklad inštitúcia súkromného vlastníctva či náboženské povery a tmárstvo. Preto je toľko utrpenia vo svete. Nedokonalosť človeka nevychádza z jeho vnútra, ale je mu daná zvonku. Človek je takým, akým ho urobila spoločnosť. Teda zmenou spoločnosti je možné aj zásadne zmeniť človeka. Odstránením oných špatných spoločenských pomerov a inštitúcií je možné spoločnosť, a preto aj človeka, kvalitatívne zlepšiť. Potenciál spoločnosti a človeka ku zdokonaľovaniu je neobmedzený a nekonečný pokrok je preto možný. Stačí len spoločnosť zbaviť všetkého tmárskeho, neracionálneho, egoistického, atd. A o tom, čo je neracionálne a naopak rozumné, rozhodujú osvietenci. Oni majú spasiť ľudstvo a nástrojom tejto svetskej "spásy" je pochopiteľne politická, ekonomická či spoločenská reforma – tj. štátna moc. **Ku slovu "osvietenský" nutne patrí slovo "absolutizmus", pretože absolutistický štát je schopný najefektívnejšie vykonať reformy a tým obšťastniť ľudstvo**. Osvietenci nemali nič proti absolutizmu – iba požadovali, aby absolutistickí vládcovia vládli podľa ich rád (tj. v ich chápaní, podľa "rozumu"). V tejto atmosfére nesmierne exaltovaných očakávaní ohľadne možnosti dramaticky zlepšiť ľudský údel, zlepšiť ho politickou mocou, vykonávanou absolutistickým štátom, vypukla Francúzska revolúcia. **Revolúcia, ktorú ešte aj dnes niektoré osoby ducha mdlého považujú za revolúciu za slobodu**. Pritom jediná "sloboda", ku ktorej viedla, bola "sloboda" hláv oddeliť sa od trupov tiel v dôsledku "oslobodzujúceho" dopadu sekery gilotíny. A po potokoch krvi, preliatych pod gilotínami teroru jakobínov, predchodcov to nacistov i komunistov, revolúcia vyústila v nastolenie ničím neobmedzenej vlády jedného vojenského diktátora nad celou kontinentálnou Európou. Teda **v totálnu antitézu slobody**.*“ (Roman Joch)

- **Presne toto ilustruje príbeh o Nabuchodonozorovi**:
    - **On sám seba považuje za absolútnu normu všetkého** – nakoniec, ako východný panovník staroveku, sám uje považovaný za boha, za božského.

Jeho vôľa je zákonom! A pripadá mu to úplne samozrejmé a prirodzené, nie je v tom podľa neho nič zlé a už vôbec nie „nezákonné“.

- **Rovnako považuje za správne, ak sa mu všetci skutočne podriaďujú** – a, naopak, byť verný niekomu inému, než kráľovi, je zločin hodný „spravodlivého poterstania“!

- **Naopak, pre kresťanstvo *vláda* = *služba***, kde ten, kto slúži (lat. „minister“!) je podriadený autorite Boha. **Nemôže konať ľubovoľne – len v intenciách služby**, verejného blaha a pevne daných morálnych zákonov
- **S rozpadom tejto idei začína mocnieť tendencia smerujúca k totalite mocných**, ktorí viac nemajú zábrany v presadzovaní svojich záujmov:
  - *„Každý vie, že aj na Slovensku bez ohľadu na výsledok volieb rozhoduje **o smerovaní našej vlasti päť – šesť veľkopodnikateľov a dve – tri finančné skupiny**, že dosah voličov na rozhodnutia, ktoré ovplyvňujú ich každodenný život je minimálny. Hranica medzi politikou a ekonomikou dávno zanikla a šikovný podnikateľ už dávno zistil, že môže byť úspešný, jedine v konkrétnom politickom rámci, čo povyšuje **korupciu na štrukturálny jav spoločnosti**.“* (Eduard Chmelár)
  - *„Rastúce dlhy a deficity nemali s kapitalizmom nič spoločné, sú politickým problémom. **Politici si kupujú hlasy sľubovaním všetkého možného, čo však musia zaplatiť nasledujúce generácie** – od vysokých dôchodkov až po zdravotnú starostlivosť. USA už nie sú laissez-faire krajinou, akou bývali v minulosti. V dvadsiatom storočí sa výdavky vlády zvýšili asi z desiatich na štyridsať percent hrubého domáceho produktu.“* (Marián Tupý, ekonóm)

A to je aj dnes a práve dnes veľmi aktuálna téma!